

CNV

Postbus 2525 | 3500 GM Utrecht
www.cnv.nl | info@cnv.nl
+31 30 751 1001

Commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Verzonden per email aan: cie.szw@tweedekamer.nl

In afschrift aan de Staatssecretaris Participatie en Integratie

Contactpersoon

Ruben van der Ploeg

Telefoonnummer

0614478812

E-mail

r.vanderploeg@cnv.nl

Betreft

Toekomst kinderopvang

Plaats

Utrecht

Datum

14 januari 2025

Ons kenmerk

043/JF/RVDP/ja

Uw kenmerk

Geachte leden van de commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid,

Op 23 januari spreekt u met elkaar en het kabinet in een commissiedebat over de toekomst van de kinderopvang in Nederland. Naar aanleiding van de 'Hoofdlijnenbrief nieuw financieringsstelsel kinderopvang aan de slag!' en de 'Beleidsagenda kinderopvang'. Als vakbond geven we u graag voor uw commissiedebat onze reactie op deze hoofdlijnenbrief en beleidsagenda mee. CNV vertegenwoordigt zowel werknemers in de sector als werkende ouders die gebruik (willen) maken van de kinderopvang. Deze perspectieven brengen we samen in onze reactie. Wij hechten belang aan kwalitatief goede kinderopvang, die bijdraagt aan kansgelijkheid voor kinderen: een sector die betaalbaar en bereikbaar is voor alle ouders én waarin het fijn werken is.

Goede ambities, geen goede plannen

CNV ondersteunt de *ambities* uit de hoofdlijnenbrief en de beleidsagenda kinderopvang, maar roept u op samen met werknemers en werkgevers in de sector én met werkende ouders de juiste voorwaarden te creëren voor een zorgvuldige realisatie van die ambities. Dat vraagt om betere plannen dan er nu liggen. Het moet een prioriteit zijn om werken in de kinderopvang aantrekkelijker te maken, zodat de sector op een verantwoorde en duurzame manier kan uitbreiden. Dat is een essentiële voorwaarde om betaalbare en bereikbare kinderopvang te realiseren.

Huidige kabinetsplannen leiden tot een tekort van 275.000 kindplaatsen in 2034

De bedoeling van het nieuwe stelsel is dat er meer financiële zekerheid komt voor ouders. CNV onderschrijft de potentiële voordelen van dit nieuwe financieringsstel. Echter, de wijze waarop de kabinetsplannen voor het financieringsstelsel *nu* zijn vormgegeven leiden tot een aanzienlijke toename in de vraag naar kinderopvang. Deze toename zal, zonder een gelijktijdige verhoging van het aanbod, het volgende veroorzaken:

1. **Tekort aan kindplaatsen:** De sector kampt al met personeelstekorten en een beperkte capaciteit. Een explosieve toename in de vraag zal dit probleem verergeren, waardoor veel ouders geen plaats kunnen vinden voor hun kinderen, ondanks de financiële ondersteuning.
2. **Prijsstijgingen:** Omdat kinderopvangorganisaties zelf hun tarieven mogen bepalen, kan een hogere vraag leiden tot prijsverhogingen, boven het maximum uurtarief. Dit kan gezinnen met een lager inkomen onevenredig zwaar treffen, ondanks de inkomensonafhankelijke vergoeding.
3. **Vergroting van personeelstekorten:** De ambitie van 'gratis' kinderopvang vraagt om een grootschalige inzet van extra pedagogisch medewerkers. Het huidige tekort vraagt om directe aandacht en een concreet plan om voldoende gekwalificeerd personeel te werven en behouden.

CNV heeft becijferd dat de kabinetsplannen tot een tekort van 275.000 kindplaatsen in 2034 kunnen leiden. Wachttijden voor een plek op de kinderopvang lopen daardoor naar verwachting op van momenteel gemiddeld twee maanden naar dertien maanden in 2034. Daarnaast heeft 4% nu al een wachttijd van meer dan een jaar. Kortom, de plannen leiden tot een kinderopvang die voor veel ouders, ook in de toekomst, onbereikbaar is.

Cijfers van het ministerie zelf laten zien dat door de invoering van het nieuwe financieringsstelsel de arbeidsmarkttekorten in de sector op zullen lopen tot 33.400 medewerkers in 2034.¹ Het wordt financieel immers veel aantrekkelijker om gebruik te maken van kinderopvang. Dat vertaalt zich in onze analyse naar een tekort van 275.000 kindplaatsen. Het is simpelweg niet zo dat er een grote reserve is aan mensen die graag in de kinderopvang willen en/of kunnen werken, maar die nog niet aan het werk zijn. Deze mensen zijn al in andere sectoren aan het werk en zullen dus moeten worden verleid om in de kinderopvang te komen werken. Die extra capaciteit zou naar verwachting met name uit sectoren als de zorg en het onderwijs komen, waar ook al stevige tekorten zijn.² Het is daarbij al een hele opgave om het aantal medewerkers in de kinderopvang op peil te houden, gezien de vervangingsvraag van 13.000 kinderopvangmedewerkers die de komende jaren vanwege pensionering gaan stoppen, laat staan het aantal medewerkers uit te breiden.³

Een belangrijke sleutel ligt bij het aantrekkelijker maken van de sector

Hoewel veel medewerkers met plezier in de kinderopvang werken, kan de sector fors aan aantrekkelijkheid winnen in vergelijking tot andere sectoren. Om daar een beeld van te geven verwijzen we u naar onze inzetbrief voor de cao-onderhandelingen kinderopvang, die momenteel (moeizaam!) lopen.⁴ Dan gaat het om harde arbeidsvoorwaarden zoals loon en reiskostenvergoeding, maar zeker ook over arbeidsomstandigheden: meer grip op roosters en minder administratieve rompslomp.

Er is inmiddels een zogeheten 'Ontwikkelpad Kinderopvang' gemaakt om de instroom in de sector te vergemakkelijken, maar de resultaten hiervan zullen uiteindelijk relatief beperkt zijn, omdat een houder

¹ <https://prognosemodelzw.nl/dashboard/stories-dashboard/kinderopvang--ko->

² https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/brieven_regering/detail?id=2024Z21282&did=2024D50265

³ <https://prognosemodelzw.nl/dashboard/stories-dashboard/kinderopvang--ko->. Voor de uitstroom in pensioenen is gekeken naar de huidige leeftijdsverdeling van het personeel in de kinderopvang. Hierin is de volledige groep medewerkers van 65+ en 80% van 55-65 jarigen genomen.

⁴ <https://www.cnv.nl/zorg-en-welzijn/welzijn/cao-kinderopvang/nieuws/cao-kinderopvang-nieuwe-update-onderhandelingen/> en https://cnvstorageprd.blob.core.windows.net/media/documents/2CNV_Inzet_Kinderopvang_2025.pdf.

(eigenaar van de onderneming waarmee een 'kindercentrum' wordt geëxploiteerd) per jaar maar voor twee groepshulpen een subsidie kan aanvragen. Om de aantrekkelijkheid van de sector écht te vergroten, zou de sector, in samenwerking met de overheid, een bredere en langdurige instroom- én behoudsstrategie moeten ontwikkelen. Net als in technische sectoren zou er een tienjarige werk- en ontwikkelgarantie moeten komen voor gemotiveerde zij-instromers, zodat de sector op de lange termijn meer stabiliteit en continuïteit krijgt.

Het verbeteren van de aantrekkelijkheid van werken in de kinderopvang is een langetermijnproces en vraagt om een integrale, gezamenlijke aanpak van sociale partners en de overheid. Alleen met een goed gecoördineerd plan, waarin de overheid haar verantwoordelijkheid neemt, kunnen we de sector structureel versterken.

Bescherming van de betaalbaarheid door een maximum uurprijs

Hoewel het nieuwe financieringsstelsel de kinderopvang betaalbarer moet maken, bestaat het reële risico dat kinderopvangorganisaties flink hogere prijzen gaan vragen dan de door de overheid vastgestelde tarieven, wat de kosten voor ouders juist verhoogt.

Stel dat ouders nu netto 800 euro kwijt zijn aan de kinderopvang: factuur kinderopvangorganisatie minus de kinderopvangtoeslag. Daar zou dan 96% van vergoed gaan worden in het nieuwe stelsel: in theorie zou er nog maar 32 euro betaald hoeven te worden als eigen bijdrage aan de kinderopvangorganisatie. Dan zou een verhoging van die eigen bijdrage aan de kinderopvangorganisatie naar 400 euro nog steeds een fors voordeel voor die ouders zijn. Wetende dat die ouders niet elders terecht kunnen voor opvang. Tegelijkertijd maakt een eigen bijdrage van 400 euro, voor ouders die nu al een hoog percentage vergoed krijgen, de opvang onbetaalbaar en onbereikbaar.

Dit zou vooral de ouders met lagere en middeninkomens raken. Zij krijgen immers nu al een groot deel van de kosten vergoed. In plaats van de opvang toegankelijker te maken, kan dit leiden tot een situatie waarin publieke middelen geen toegankelijke kinderopvang financieren, maar de winsten van private houders van kinderopvangorganisaties. Het is dan ook van groot belang dat op basis van de uitkomsten van het lopende kostprijsonderzoek, het kabinet een *maximum uurprijs* vaststelt die door alle kinderopvangorganisaties moet worden gerespecteerd. Zo blijft de betaalbaarheid en toegankelijkheid van kinderopvang gewaarborgd en komen de publieke middelen daadwerkelijk ten goede aan ouders.

Niet indexeren maximale uurprijs in 2026 treft ouders

In aanloop naar de invoering van 'gratis kinderopvang' in 2027 kiest het kabinet ervoor om in 2026 de maximale uurprijs niet te indexeren. In dat jaar worden ouders met een financieel probleem opgezadeld. We roepen u als Tweede Kamer op om in ieder geval ervoor te zorgen dat deze non-indexatie niet doorgaat. Waarom ouders in de problemen brengen om ze vervolgens een jaar later weer financieel voordeel te bieden? Überhaupt zou het beter zijn om, als het er alleen om gaat ouders financieel tegemoet te komen, dat via de kinderbijslag of inkomstenbelasting te doen. Daarvan profiteren alle ouders, zowel met lagere als met hogere inkomens.

Tot besluit

CNV is kritisch over de plannen voor de toekomst van de financiering van de kinderopvang zoals het kabinet die *nu* heeft gepresenteerd. De overheid vergroot personeelstekorten door de vraag te verhogen. De introductie van 'gratis kinderopvang' kan niet zonder overtuigende mitigerende

maatregelen. Nu opent het kabinet een winkel met 96% korting op een heel gewild product dat beperkt in voorraad is, zonder limieten op het aantal klanten. Dit is een recept voor een onbeheersbare stormloop als er niet tegelijkertijd maatregelen worden genomen om de toestroom te reguleren en de schappen gevuld te houden. Die maatregelen zijn op dit moment nog niet goed genoeg en onvolledig.

Het resultaat van deze plannen mag niet zijn dat door deze plannen voor een nieuw financieringsstelsel de kinderopvang voor ouders onbetaalbaar en onbereikbaar wordt. CNV roept het kabinet op om de voorwaarden te creëren voor een realistische toestroom. Naast het verhogen van de instroom van medewerkers moet er wellicht ook gedacht worden aan een gefaseerd opvoeren van het vergoedingspercentage. Om de sector op een goede manier te laten groeien is een zorgvuldige afstemming nodig tussen de plannen van het kabinet, de realiteit van de arbeidsmarkt en de vraag naar kinderopvang.

Met de juiste aanpak en maatregelen kunnen we, werknemers en werkgevers in de sector, samen met de overheid én met werkende ouders, de kinderopvangsector versterken en toekomstbestendig maken.

Uiteraard zijn we bereid om de inhoud van deze brief nader toe te lichten en met u in gesprek te gaan over de toekomst van de kinderopvang.

Met vriendelijke groet,

Justine Feitsma
Bestuurslid CNV